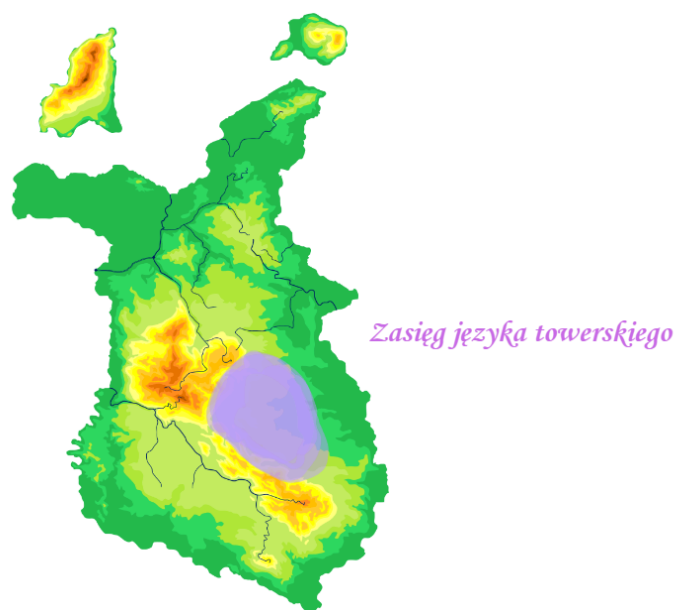

Język towerski

Język towerski jest językiem używanym przez Towerów - autochtonów Nowej Kurlandii (Rzeczpospolita Obojga Narodów), wcześniej La Palmy (Republika La Palma). Towerowie zamieszkiwali wyspę jeszcze przed nastaniem Republiki La Palmy jako dzikie plemię. Zostało jednak dosyć szybko ucywilizowane i wciągnięte w krąg kulturowy La Palmy. Ich język jest odbiciem zmiennych losów politycznych wyspy (o czym w punkcie 1).

1. Ogólne spostrzeżenia

Język towerski jest przedziwną mieszanką języków o różnej proveniencji:

- polskiego
- włoskiego
- francuskiego
- norweskiego

Można też odnaleźć ślady języka angielskiego i niemieckiego. Niektóre cechy tego języka nie są powiązane z żadnym innym. Takie cechy nazwijmy swoistymi.

2. Alfabet

Opiera się na alfabecie łacińskim. Składa się z 29 liter, z czego 5 reprezentuje samogłoski, a pozostałe są graficznymi przedstawieniami spółgłosek lub półspółgłoski "j". Polonofon nie powinien mieć trudności z fonetyką tego języka, gdyż występujące w nim dźwięki pokrywają się z tymi występującymi w języku polskim z wyjątkiem fonemu /ð/. Nie powinna ona być znaczącą przeszkodą dla znających np. język angielski (this /ðɪs/). Alfabet, czyli system grafemów, języka towerskiego jest redundantny. Oznacza to, że jednemu fonemowi może przypadać więcej niż jeden grafem. Dzieje się tak w przypadku fonemów

- /ʒ/, któremu odpowiadają grafemy: ř oraz ž (por. pol. rz oraz ż);
- /v/, któremu odpowiadają grafemy: v oraz w.

NB: w języku polskim jest takich więcej (rz-ż, ó-u, h-ch).

Wielka litera	Mała litera	Odpowiednik w języku polskim	Fonem
A	a	a	/a/
B	b	b	/b/
C	c	c	/t̥/
Č	č	cz	/t͡ʃ/

D	d	d	/d/
Ď	ď	-	/ð/
E	e	e	/ɛ/
F	f	f	/f/
G	g	g	/g/
H	h	h, ch	/x/
I	i	i	/i/
J	j	j	/j/
K	k	k	/k/
L	l	l	/l/
M	m	m	/m/
N	n	n	/n/
O	o	o	/o/
P	p	p	/p/
R	r	r	/r/
Ř	ř	rz	/ʒ/
S	s	s	/s/
Š	š	sz	/ʃ/
T	t	t	/t/
U	u	u, ó	/u/
V	v	w	/v/
W	w	w	/v/
Y	y	y	/y/
Z	z	z	/z/
Ž	ž	ž	/ʒ/

Ponadto w języku towerskim występuje fonem /w/ (por. pol. łapa - /wapa/), ale nie ma on jednej reprezentacji graficznej. Występuje on w zbitkach takich jak: ua, ue, uo, au, eu, ou np. tow. vuote /vwotɛ/ - pol. pusty).

3. Podstawowe zwroty

Odstawiając na bok tę żmudną teorię, przedstawmy kilka podstawowych zwrotów w języku towerskim (ogólna zasada wymowy jest taka jak w języku polskim: czytasz to, co widzisz).

Belarivu! - Witaj!

Gudžu! - Dzień dobry!

Guceru! - Dobry wieczór!

Gut nahtu! - Dobranoc!

Adveder! - Do widzenia!

Kom ster daj? - Jak się masz?

Jaj ster gut/male. - Mam się dobrze/źle.

Kom kiamer dajje? - Jak się nazywasz?

Jajje kiamer ... - Nazywam się ...

Multa ana haber daj? - Ile masz lat? (dosł. dużo lat masz ty?)

Jaj haber ... ana. - Mam ... lat.

Zadanie

Przeczytaj poniższe zdania. Jak myślisz co oznaczają?

- Belarivu en Towerlandu!
- Jaj jesm od Nove Kurlandu.
- Jaj lejber en Rečpospolitu ot Du Nacija.

4. Czas teraźniejszy i zaimki osobowe

Generalnie, czasowniki w języku towerskim nie odmieniają się przez osoby. Wyjątek stanowi podstawowy czasownik **jeser** - być. Jego odmiana prezentuje się następująco:

jaj jesm	ja jestem	nej jesma	my jesteśmy
daj jesw	ty jesteś	vej jeswa	wy jesteście
han jest	on jest	lej jesta	oni/one są
hjun jest	ona jest		

Warto zauważyć, że formy liczby mnogiej są takie same, jak odpowiadające im formy liczby pojedynczej, z końcówką -a np. jaj jesm - nej jesma.

Vej jeswa Towera.	-	Wy jesteście Towerami.
Lej jesta paezana ot Nove Kurlandu. Kurlandii.	-	Oni są mieszkańcami Nowej Kurlandii.
Daj jesw mi amiku.	-	Ty jesteś moim przyjacielem.
Nej jesma umana.	-	My jesteśmy ludźmi.
Han jest duku.	-	On jest wodzem.

Pozostałe czasowniki nie odmieniają się. Większość z nich ma charakterystyczną końcówkę -er.

lejber	-	żyć, mieszkać
haber	-	mieć
sire [ši:re]	-	robić
rečever	-	otrzymać, dostać
ser	-	wiedzieć
dumer	-	myśleć

fejler - czuć
doner - dać
veder - widzieć

Hjun veder umanum. - Ona widzi człowieka.
Jaj lejber en Krakovu. - Mieszkam w Krakowie.
Daj haber 30 ana. - Ty masz 30 lat.
Nej et ser. - Wiemy to.
Han sire prancum. - On robi obiad.

Zadanie

Przetłumacz poniższe zdania na język towerski.

Słowniczek: kot - gatu (akuzativu - gatum)

przyjęcie, impreza - festu (ak. festum)

medal - medalju (ak. medaljum)

zapach - odoru (ak. odorum)

prezent - prezentu (ak. presentum)

wyspa - izolu (na wyspie - en izolu)

przyjaciół - amiku (ak. amikum)

1. Ona ma kota.
2. Mieszkacie w Nowej Kurlandii.
3. Robisz przyjęcie.
4. On dostaje medal.
5. One czują zapach.
6. Ona myśli.
7. Dajecie prezent.
8. Dostajemy prezent.
9. Mieszkają na wyspie.

10. Widzę przyjaciela.

Klucz:

1. Hjun haber gatum.
2. Vej lejber en Nove Kurlandu.
3. Daj sire festam.
4. Han rečever medaljum.
5. Lej fejler odorum.
6. Hjun dumer.
7. Vej doner prezentum.
8. Nej rečever prezentum.
9. Lej lejber en izolu.
10. Jaj veder amikum.

5. Fleksja rzeczownika

W języku towerskim nie istnieje pojęcie rodzaju gramatycznego rzeczownika. Zatem rzeczowniki nie posiadają rodzaju. Odmieniają się jednak przez przypadki i liczby. Mamy 4 przypadki, chociaż ze względów dydaktycznych łatwiej przyjąć, że jest ich 5 (genitivu, jak zobaczymy, tworzy się analitycznie poprzez dodanie prepozycji *ot* do podstawowej formy rzeczownika - genitivu nie jest więc inną, nową formą rzeczownika). Mamy też standardowo dwie liczby: pojedynczą i mnogą (numeru *singularove* e *pluralove*). Oto, jak wyglądają końcówki fleksyjne przypadków na podstawie odmiany rzeczownika *amiku*:

	Numeru	
	singularove	pluralove
Nominativu	amik - u	amik - a
Genitivu	ot amik - u	ot amik - a
Dativu	amik - o	o amik - a
Akuzativu	amik - um	amik - am
Instrumentove	amik - ym	amik - yma

Można zauważyć, że również dativu ot numeru pluralove (celownik liczby mnogiej) tworzymy analitycznie poprzez dodanie prepozycji o do formy podstawowej (nominativu). Schemat deklinacji przedstawia się więc następująco:

	Numeru	
	singularove	pluralove
Nominativu	- u	- a
Genitivu	ot + N. sg	ot + N. pl.
Dativu	- o	o + N. pl.
Akuzativu	- um	- am
Instrumentove	- ym	- yma

Podsumowując, warto jeszcze zwrócić uwagę na pewne wyznaczniki (markery):

- markerem liczby mnogiej jest litera a. Pojawia się ona w każdej formie liczby mnogiej.
- markerem Genitivu jest prepozycja ot.
- markerem Dativu jest litera o. W liczbie pojedynczej jako sufiks, w liczbie mnogiej jako prepozycja.
- markerem Akuzativu jest litera m.
- markerem Instrumentove jest litera y (bądź zbitka ym).

6. Funkcje przypadków - Nominativu

Nominativu służy przede wszystkim do wyrażania podmiotu zdania.

Sąsiad jest bardzo miły.

Vozinu jest mije hygeli.

Ten człowiek czyta książkę.

To umanu lejzer librum.

Nominativu służy również do definiowania (po polsku: być + Narzędnik).

On jest królem.

Han jest kynig.

Towerowie są inteligentnymi ludźmi.

Towera jesta umana inteligenta.